

ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา

THE CAUSAL FACTORS THAT LEAD TO BE THE GOOD-CITIZENS BASED ON
DEMOCRATIC WAY OF THE HIGH SCHOOL STUDENTS IN THE SUBORDINATED
SCHOOL IN PROVINCIAL ADMINISTRATIVE ORGANIZATION OF
NAKHON RATCHASIMA

นงครีกรัก สาคุณ¹ สมเกียรติ ทานอก²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาระดับการเป็นพลเมืองดี (2) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นพลเมืองดี และ (3) ตรวจสอบความสอดคล้องโมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ปีการศึกษา 2558 จำนวน 584 คน โดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (multi-stage random sampling) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของตัวแปร ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน และตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ด้วยโปรแกรมลิสเรล (LISREL)

ผลการวิจัย พบว่า

1. ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดู ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ลักษณะมุ่งอนาคต ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับครู และทักษะทางสังคม มีค่าเฉลี่ยระดับมากทุกด้าน
2. โมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ มีค่า $\chi^2 = 23.82$, $df = 71$, $P = 1.000$, $GFI = 1.00$, $AGFI = 0.99$ และ $RMR = 0.010$
3. ตัวแปรการเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยได้รับอิทธิพลทางตรงจากการอบรมเลี้ยงดู ทักษะทางสังคม ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับครู ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับเพื่อน และลักษณะมุ่งอนาคต ตามลำดับ และได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากการอบรมเลี้ยงดูสูงสุด โดยส่งผ่านมาทางความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับครู และทักษะทางสังคม รองลงมา คือความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับเพื่อนโดยส่งผ่านทักษะทางสังคม

คำสำคัญ : พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย; มัธยมศึกษาตอนปลาย; องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา

¹ สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

² คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

Abstract

The objectives of the study were: (1) To examine the level of being the good-citizens based on democratic way of high school students in the subordinated school in Provincial Administrative Organization of Nakhon Ratchasima (2) To examine the factors that lead to be the good-citizens based on democratic way of high school students in the subordinated school in Provincial Administrative Organization of Nakhon Ratchasima and (3) To develop and investigate the relative causal factor model that lead to be the good-citizens based on democratic way of high school students. Created by the analysis result-based practice. 584 student samples were selected from the High School students in the subordinated school in Provincial Administrative Organization of Nakhon Ratchasima in 2015. The statics for initial analysis of variable were mean, standard deviation, Pearson's correlation and verifying the consistency of causal relative developed by the data-based practice from LISREL Version 8.72 program.

The results of the study were:

1. The causal factors that led to be the good-citizens based on democratic way of high school students in the subordinated school in Provincial Administrative Organization of Nakhon Ratchasima contained main five factors: 1) rearing, 2) relationship between student and friend, 3) future-based characteristics, 4) relationship between student and teacher and 5) social skills..

2. The causal model that led to be the good-citizens based on democratic way of high school students in the subordinated school in Provincial Administrative Organization of Nakhon Ratchasima showed that relative data-based practice contained $\chi^2 = 23.82$, $df = 71$, $P = 1.000$, $GFI = 1.00$, $AGFI = 0.99$ and $RMR = 0.010$

3. The variable of being the good-citizens based on democratic way of high school students was directly influenced from rearing, social skill, relationship between student and teacher, relationship between student and friend and future-based characteristics, respectively. Moreover, there're four indirect influences for being the good-citizens based on democratic way; The rearing passing through the relationship between student and teacher including the social skill, and The relationship between student and friend passing through the social skill,

Keywords : The Good-Citizens Based on Democratic Way; The Subordinated School; Provincial Administrative Organization of Nakhon Ratchasima

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สังคมไทยในอดีตเป็นสังคมที่มีวิถีชีวิตความผูกพันกันในระบบเครือญาติอย่างใกล้ชิดมีความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย รักความสงบอยู่รวมกันอย่างสมานฉันท์ และรู้จักช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน มีความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณและญาติผู้ใหญ่ มีศาสนา ประเพณีและวัฒนธรรมที่สั่งมาเป็นหลักในการดำเนินชีวิต แต่ในปัจจุบัน สิ่งเหล่านี้ได้ลดน้อยลงไป คนไทยให้ความสำคัญกับวัตถุและความทันสมัยทางด้านเทคโนโลยีเพิ่มมากขึ้น ความเสื่อมทางด้านศีลธรรมจึงเกิดขึ้นอย่างแพร่หลาย ส่งผลกระทบต่อสังคมไทยเป็นอย่างมากก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ ตามมามากมาย และนับวันปัญหาดังกล่าวยิ่งมีความรุนแรงมากขึ้น สิ่งหนึ่งที่จะช่วยให้สังคมไทยมีความสงบสุข และมีสันติสุข คือ คนไทยทุกคนต้องปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตย โดยจะต้องยึดมั่นในหลักศีลธรรมและคุณธรรมของศาสนา มีหลักการทางประชาธิปไตยในการดำรงชีวิต ปฏิบัติตนตามกฎหมายดำรงตนให้เป็นประโยชน์แก่สังคม ซึ่งการสร้างความเป็นพลเมืองไม่ได้เฉพาะแต่การทำให้ประชาชนรู้ถึงสิทธิหน้าที่ที่ตนเองมีเท่านั้นแต่ต้องหันมาสนใจที่จะสร้างให้พลเมืองเกิดการตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว และอยู่ร่วมกันอย่างสันติภาพ สันติสุข มีอิสระที่กระทำใด ๆ ภายใต้อำนาจของกฎหมาย โดยไม่ล่วงละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น การปกครองในระบอบประชาธิปไตย จะประสบความสำเร็จได้นั้นจำเป็นจะต้องสร้างพลเมืองที่สามารถปกครองตนเองได้ ซึ่งทุกสังคมทุกประเทศต้องการเหมือนกัน และหากสังคมไทยมีประชาชนที่เป็นพลเมืองดีและเข้าใจในระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริงก็จะทำให้ประเทศพัฒนาก้าวหน้า และมีความมั่นคงอย่างยั่งยืน

(สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2555, หน้า 7-8)

กระทรวงศึกษาธิการ (2551, หน้า 3) ได้เห็นความสำคัญของการเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย โดยกำหนดเป็นวิสัยทัศน์ ดังนี้ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานมุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ อีกทั้งปรากฏในตัวชีวิตและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ว่าด้วยการอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีความเชื่อมสัมพันธ์กัน และมีความแตกต่างกันอย่างหลากหลาย เพื่อช่วยให้สามารถปรับตนเองกับบริบทสภาพแวดล้อมเป็นพลเมืองดีมีความรับผิดชอบ มีความรู้ ทักษะ คุณธรรม และค่านิยมที่เหมาะสม โดยปรากฏในสาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม ที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาข้อที่ 4 ที่กล่าวว่า ผู้เรียนมีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ความเป็นพลเมืองดีที่สามารถเป็นได้ทั้งพลเมืองดีของประเทศและพลเมืองดีของโลกในศตวรรษที่ 21

นั้นต้องประกอบด้วยคุณลักษณะสำคัญคือ (1) เป็นผู้มีความรู้ มีการศึกษามีความสามารถที่จะมองเห็นและเข้าใจในสังคมของตนและสังคมโลก (2) เป็นผู้ที่สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น (3) เป็นผู้ที่มีความสามารถที่จะเข้าใจ ยอมรับ และอดทนต่อความแตกต่างทางวัฒนธรรม (4) เป็นผู้ที่มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผลและเป็นระบบ (5) เป็นผู้ที่มีความเต็มใจที่จะแก้ปัญหาความขัดแย้งด้วยท่าทีสันติโดยไม่ใช้ความรุนแรง (6) เป็นผู้ที่เต็มใจที่จะเปลี่ยนการใช้ชีวิตและอุปนิสัย การบริโภคเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อม (7) เป็นผู้ที่มีความสามารถในการเข้าใจและปกป้องสิทธิมนุษยชน และ (8) เป็นผู้ที่มีความเต็มใจและความสามารถที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง ทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับนานาชาติ (ทิพย์พพร ดันตีสุนทร, 2554)

คำนิ้ง ชัยสุวรรณรักษ์ (2549, หน้า 16) ได้กล่าวถึงการเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยไว้ว่า การปกครองระบอบประชาธิปไตยโดยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข หากประชาชนชาวไทยรู้จักสิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาค หน้าที่ และความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม มีความรู้เรื่องกฎหมายในอันที่จะปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้องตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้แล้ว ก็ถือได้ว่าการเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย ซึ่งจะส่งผลต่อความสงบสุขของสังคมและประเทศชาติในตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (2555, หน้า 11-13) ที่กล่าวว่า พลเมืองดีในวิถีประชาธิปไตย หมายถึง พลเมืองที่มีคุณลักษณะที่สำคัญ คือเป็นผู้ที่ยึดมั่นในหลักศีลธรรมและคุณธรรมของศาสนา มีหลักการทางประชาธิปไตยในการดำรงชีวิต ปฏิบัติตนตามกฎหมาย ดำรงตนเป็นประโยชน์ต่อสังคม

โดยมีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน อันจะก่อให้เกิดการพัฒนาสังคม และประเทศชาติ ให้เป็นสังคมและเป็นประเทศประชาธิปไตยอย่างแท้จริงตามหลักการทางประชาธิปไตย โดยคุณสมบัติทั่วไปของการเป็นพลเมืองดี เช่น ชยัน อดทน ซื่อสัตย์ ประหยัด รับผิดชอบ มีเหตุผล โอบอ้อมอารี มีเมตตา เห็นความสำคัญของประโยชน์ส่วนรวม และมีความรับผิดชอบเฉพาะคือ คุณสมบัติเฉพาะอย่างที่สูงคมต้องการให้บุคคลพึงปฏิบัติ เช่น ต้องการบุคคลที่มีคุณธรรมนำความรู้ ต้องการให้คนในสังคมไทยหันมาสนใจ พัฒนาวิจัยในงานอาชีพด้านการเกษตรให้มาก เพราะเป็นพื้นฐานของสังคมไทย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศจำนวนมาก พบว่า ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลให้นักเรียนเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย ได้แก่ ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ปัจจัยด้านการอบรมเลี้ยงดู ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับครู ลักษณะมุ่งอนาคต และทักษะทางสังคม (ดำเกิง จันทพลาบูรณ์, 2552; พวงเพชร พ่วงศ์สิทธิ์, 2546)

ดังนั้น เพื่อให้การกำหนดแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมการจัดการศึกษาที่นำไปสู่การเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยนั้นประสบความสำเร็จ ผู้วิจัยจึงได้ศึกษา ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ด้วยการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุว่า ปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลทางตรงและทางอ้อมต่อการเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยซึ่งผลการวิจัยที่ค้นพบจะช่วยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถกำหนดแนวทางพัฒนาและส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้ มีทักษะในการปฏิบัติตน

เป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย อันจะส่งผลถึงการใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและไม่ทำให้เกิดปัญหาในสังคมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา

2. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา

3. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องโมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมาที่สร้างขึ้นกับผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงประจักษ์

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ปีการศึกษา 2558 โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 58 โรงเรียน จำนวน 16,559 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ปีการศึกษา 2558 โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 584 คน จากโรงเรียน 9 โรงเรียน ที่ได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (multi-stage random sampling) ซึ่งใช้การกำหนดขนาดของ

กลุ่มตัวอย่างตามกฎของ Anderson and Gerbing (1984) เนื่องจากในการวิจัยครั้งนี้มี 20 ตัวแปร ดังนั้นขนาดของกลุ่มตัวอย่างจะต้องไม่น้อยกว่าสัดส่วน 20 คน ต่อ 1 ตัวแปร

ตัวแปรที่ใช้ศึกษา

1. ตัวแปรแฝงภายนอก จำนวน 14 ตัวแปร ประกอบด้วย ตัวแปรสังเกตได้ จำนวน 11 ตัวแปร ได้แก่ ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทักษะการแสดงออกทางสังคม ทักษะการแสดงออกทางอารมณ์ ทักษะการควบคุมอารมณ์ สามารถคาดการณ์โอกาส การหาแนวทางการแก้ปัญหา การวางแผน แบบรัก สนับสนุน แบบใช้เหตุผล แบบควบคุม และแบบประชาธิปไตย และตัวแปรแฝง จำนวน 3 ตัวแปร ได้แก่ ทักษะทางสังคม ลักษณะมุ่งอนาคต และการอบรมเลี้ยงดู

2. ตัวแปรแฝงภายใน จำนวน 12 ตัวแปร แบ่งออกได้ดังนี้ ตัวแปรสังเกตได้ จำนวน 9 ตัวแปร ได้แก่ ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น การยอมรับความแตกต่างของคนอื่น การยอมรับนับถือตนเอง มีพฤติกรรมด้านคุณธรรม มีพฤติกรรมด้านสามัคคีธรรม มีพฤติกรรมด้านปัญญาธรรม ความเป็นกันเอง ความสนใจนักเรียน และการให้ความรัก และตัวแปรแฝง จำนวน 3 ตัวแปร ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับครู และพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดแนวทางการพัฒนาและการส่งเสริมการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง

2. เพื่อให้นักเรียนเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย อันส่งผลให้นักเรียนประสบ

ความสำเร็จทาง การเรียน การประกอบอาชีพ และ การใช้ชีวิตในสังคมต่อไป

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย เป็นการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองเป็นการสนองความต้องการพื้นฐานทางธรรมชาติของมนุษย์ที่มีความต้องการ เสรีภาพ ความเสมอภาค และการเคารพศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ การดำเนินชีวิตในสังคมประชาธิปไตยนั้นจะต้องปฏิบัติตนให้สอดคล้องกับหลักการและอุดมคติของประชาธิปไตย กล่าวคือต้องยอมรับว่าทุกคนเสมอภาคกัน เคารพสิทธิเสรีภาพของกันและกัน รวมทั้งจะต้องปฏิบัติหน้าที่และรับผิดชอบต่อครอบครัว สังคมและประเทศชาติอย่างเคร่งครัด (กระมล ทองธรรมชาติ, 2554, หน้า 2) ซึ่งสอดคล้องกับ ปริญญา เทวานฤมิตรกุล (2555) ที่กล่าวว่าความเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยไว้ว่าต้องมีคุณลักษณะสำคัญ 3 ประการ คือ (1) เป็นผู้ที่ไม่เคารพผู้อื่น เคารพสิทธิผู้อื่นเคารพความแตกต่าง เคารพหลักความเสมอภาค (2) เคารพกติกา (3) มีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมและพึ่งตนเอง และเมื่อพิจารณาผลการสังเคราะห์องค์ประกอบของการเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย ตามแนวคิดของนักการศึกษาและนักวิจัย พบว่า องค์ประกอบของการเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย มีอยู่ 3 องค์ประกอบสำคัญ คือ พฤติกรรมด้านคุณธรรม พฤติกรรมด้านสามัคคีธรรม และพฤติกรรมด้านปัญญาธรรม กล่าวโดยสรุปได้ว่า การเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย หมายถึง พลเมืองที่มีคุณลักษณะที่สำคัญ คือ เป็นผู้ยึดมั่นในหลักศีลธรรม และคุณธรรมของศาสนา มีหลักการทาง

ประชาธิปไตยในการดำรงชีวิต ปฏิบัติตนตามกฎหมาย ดำรงตนเป็นประโยชน์แก่สังคม โดยมีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน อันจะก่อให้เกิดการพัฒนาสังคม และประเทศชาติให้เป็นประชาธิปไตยอย่างแท้จริงตามหลักประชาธิปไตย

ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย เป็นตัวแปรหรือกลุ่มตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ในรูปแบบที่เป็นสาเหตุโดยทางตรง หรือโดยทางอ้อม หรือทั้งโดยทางตรงและโดยทางอ้อมต่อการเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย ที่ได้จากการสังเคราะห์ตามแนวคิดนักการศึกษาและนักวิจัยสามารถประมวลได้ดังนี้ ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย ประกอบด้วย ทักษะทางสังคม ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับเพื่อน การอบรมเลี้ยงดู ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับครู และลักษณะมุ่งอนาคต โดยแต่ละตัวแปรมีความหมาย ดังนี้

1. ทักษะทางสังคม หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการปฏิบัติตนเพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกันกับบุคคลอื่นหรือทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งร่วมกับบุคคลอื่นตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ภายใต้ระเบียบกฎเกณฑ์ของสังคมนั้นๆ ได้อย่างเหมาะสม

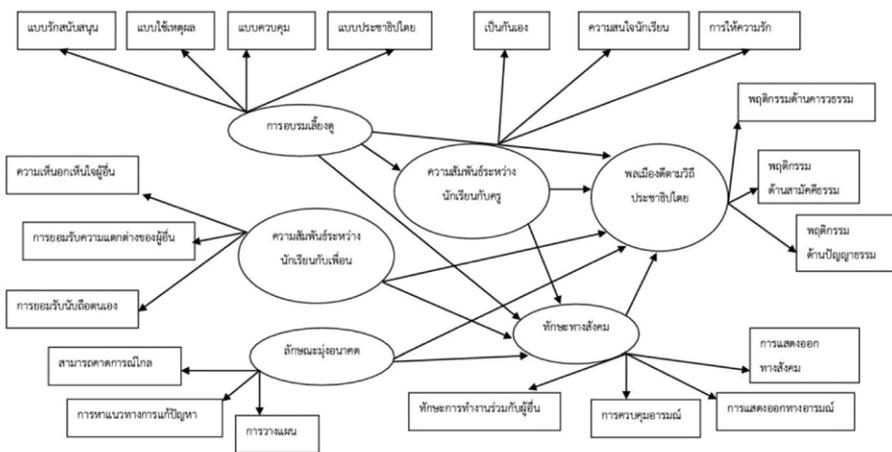
2. ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับเพื่อน หมายถึง การแสดงออกที่ดีต่อกันระหว่างนักเรียนกับเพื่อน โดยมีองค์ประกอบต่างๆ ดังนี้ คือ จะต้องรู้จักเห็นอกเห็นใจผู้อื่น รู้จักการยอมรับความแตกต่างของผู้อื่น และรู้จักยอมรับนับถือตนเอง การที่เรารู้ว่าพฤติกรรมมีสาเหตุมาจากอารมณ์ของเขา ไม่ใช่มาจากการกระทำของเรา การเป็นคนที่ไม่ต่อความต้องการของคนอื่น การเห็นอกเห็นใจ การรับรู้และเข้าใจถึงความรู้สึกภายใน ที่แฝงอยู่ในคำพูดและการกระทำของเพื่อน และการแสดงปฏิกิริยาตอบสนอง

ต่อเพื่อนที่แสดงออกถึงความรักความเข้าใจ การให้ความช่วยเหลือมีน้ำใจต่อกัน การยอมรับความแตกต่างระหว่างเพื่อน การเคารพสิทธิของเพื่อนรู้จักให้อภัย และการทำกิจกรรมร่วมกันในกลุ่มเพื่อน เพื่อให้เกิดความสำเร็จและให้ความช่วยเหลือสนับสนุนเมื่อเพื่อนต้องการ

3. การอบรมเลี้ยงดู หมายถึง การตอบสนองความต้องการของเด็กทั้งกายและใจ มีปฏิสัมพันธ์กับเด็ก โดยจะต้องมีองค์ประกอบต่างๆ ดังนี้ คือ ต้องเลี้ยงดูเด็กแบบรักสนับสนุน ใช้เหตุผลกับเด็ก รวมถึงต้องรู้จักควบคุมเด็กและให้ความเป็นประชาธิปไตยในการเลี้ยงดูด้วยการถ่ายทอดวัฒนธรรม ทักษะคติความเชื่อ ค่านิยม ความรู้และความหวังของสังคม ตลอดจนการส่งเสริม ให้เด็กมีพัฒนาที่ดีย่างรอบด้าน คือ กาย ใจ สังคม และปัญญา

4. ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับครู หมายถึง การปฏิบัติตนของนักเรียนต่อครูและครูต่อนักเรียน เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เช่น การเคารพเชื่อฟังครู ตั้งใจเรียน ปฏิบัติตามคำสั่งสอนและชี้แนะของครูและซักถามในสิ่งที่ไม่เข้าใจในด้านการเรียนและด้านส่วนตัว

5. ลักษณะมุ่งอนาคต หมายถึง คุณลักษณะของบุคคลที่จะคาดการณ์ไกลและวางแผนเพื่อรอรับผลดีหรือป้องกันผลเสียที่จะเกิดขึ้นในอนาคต รู้จักการควบคุมตนเองให้รู้จักอดได้ รอได้อย่างเหมาะสมไม่ต้องพึ่งพาการควบคุมจากผู้อื่น และสามารถกระทำพฤติกรรมที่ต้องใช้ความอดทนเป็นเวลานานพอที่จะนำไปสู่ผลที่ต้องการในอนาคตได้

ภาพ 1 กรอบแนวความคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

โมเดลสมการโครงสร้างปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนในสังกัดองค์การ

บริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ที่พัฒนาขึ้นมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ระเบียบวิธีวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ จำนวน 84 ข้อ แบ่งออกเป็น 6 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 การเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย จำนวน 25 ข้อ ตอนที่ 2 ทักษะทางสังคม จำนวน 13 ข้อ ตอนที่ 3 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน จำนวน 9 ข้อ ตอนที่ 4 การอบรมเลี้ยงดู จำนวน 18 ข้อ ตอนที่ 5 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู จำนวน 11 ข้อ และ ตอนที่ 6 ลักษณะมุ่งอนาคต จำนวน 8 ข้อ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมิน โดยคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องของระหว่างข้อคำถามและเนื้อหา (Item-Objective Congruence Index--IOC) และคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป จากนั้น นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (try out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 30 คน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ได้ค่า 0.92 จากนั้นนำแบบสอบถามไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัยด้านปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา โดยวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติ Spss และ Lisrel 8.80 Student edition รวมทั้งตรวจสอบความตรงของโมเดล ด้วยการวิเคราะห์ค่าสถิติไค-สแควร์ (χ^2) ค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์ (Relative-chi-square: χ^2 / df) อีกทั้งวิเคราะห์ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) ดัชนีวัดระดับ

ความกลมกลืนเปรียบเทียบ (CFI) ค่ารากเฉลี่ยกำลังสองของเศษเหลือในรูปคะแนนมาตรฐาน (Standard RMR) และค่ารากเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนโดยประมาณ RMSEA ซึ่งค่า Standardized RMR เป็นค่าสรุปของค่า Standardized residual ควรมีค่าน้อยกว่า 0.05 จึงจะสรุปได้ว่าโมเดลสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาระดับการเป็นพลเมืองดีและปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลต่อการเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยของนักเรียน มีรายละเอียดดังนี้

1.1 การเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่อยู่ในระดับมากที่สุดคือพฤติกรรมด้านคุณธรรม รองลงมาคือ พฤติกรรมด้านสามัคคีธรรม และพฤติกรรมด้านปัญญาธรรม ตามลำดับ

1.2 ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา มีทั้งหมด 5 ปัจจัย ได้แก่ ทักษะทางสังคม (skill) ลักษณะมุ่งอนาคต (future) การอบรมเลี้ยงดู (rearing) ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับเพื่อน (students) ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับครู (teacher) ซึ่งข้อมูลเบื้องต้นระดับปัจจัยแต่ละด้าน มีรายละเอียดดังนี้

1.2.1 ทักษะทางสังคม (skill) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่อยู่ในระดับมากที่สุดคือ ด้านการแสดงออกทางอารมณ์ รองลงมาคือ ด้านการ

แสดงออกทางสังคม ด้านการควบคุมอารมณ์ และด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่น ตามลำดับ

1.2.2 ลักษณะมุ่งอนาคต (future) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่อยู่ในระดับมากที่สุดคือ ด้านการวางแผน รองลงมาคือ ด้านแนวทางการแก้ปัญหา และด้านความสามารถคาดการณ์ไกล

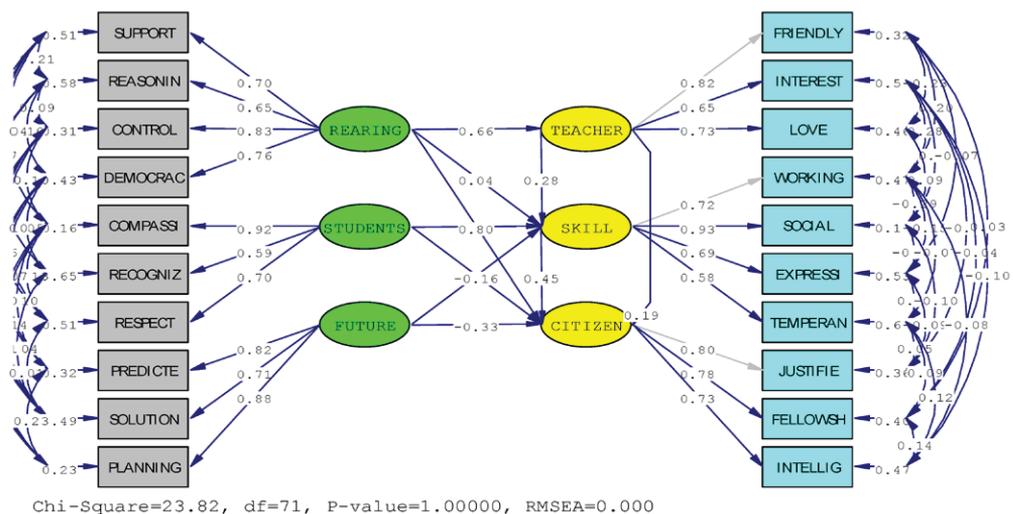
1.2.3 การอบรมเลี้ยงดู (rearing) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่อยู่ในระดับมากที่สุดคือ การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม รองลงมาคือ การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย และการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนตามลำดับ

1.2.4 ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับเพื่อน (students) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่อยู่ในระดับมากที่สุดคือ ด้านความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น รองลงมาคือด้านการยอมรับนับถือตนเอง และด้านการยอมรับความแตกต่างของคนอื่น

1.2.5 ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับครู (teacher) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่อยู่ในระดับมากที่สุดคือ ด้านการให้ความรัก รองลงมาคือ ด้านความสนใจนักเรียน และด้านความเป็นกันเอง

2. ผลการพัฒนาและตรวจสอบโมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา มีรายละเอียดดังนี้

2.1 รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ดังแสดงในภาพ 2

ภาพ 2 รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา

ตาราง 1

ผลการวิเคราะห์แยกค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรของปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย

ตัวแปรผล	(TEACHER)			(SKILL)			(CITIZEN)		
	TE	IE	DE	TE	IE	DE	TE	IE	DE
(CARE)	0.66** (0.04)	-	0.66** (0.04)	0.22* (0.55)	0.18** (0.04)	0.04* (0.56)	1.03* (0.72)	0.22* (0.25)	0.81* (0.76)
(STUDENTS)	-	-	-	0.37* (0.32)	-	0.80* (0.30)	0.01* (0.42)	0.17* (0.16)	- 0.16* (0.44)
(FUTURE)	-	-	-	0.08* (0.30)	-	- 0.16* (0.44)	- 0.30* (0.39)	0.03* (0.14)	- 0.33* (0.41)
(TEACHER)	-	-	-	0.28** (0.06)	-	0.28** (0.06)	0.31** (0.07)	0.12** (0.03)	0.19** (0.06)
(SKILL)	-	-	-	-	-	-	0.45** (0.08)	-	0.45** (0.08)

หมายเหตุ *p < .05 ** p < .01

ค่าสถิติ ค่าสถิติ² = 23.82, df = 71, P-value = 1.000, GFI = 1.00, AGFI = 0.99, RMR = 0.010

จากตาราง 1 ค่า *p*-value มีค่าเท่ากับ 1.00 ค่าสถิติไค-สแควร์ (χ^2) มีค่าเท่ากับ 23.82 df เท่ากับ 71 ค่าดัชนี GFI มีค่าเท่ากับ 1.00 และค่าดัชนี AGFI มีค่าเท่ากับ 0.99 ได้ตามเกณฑ์ที่กำหนด ส่วนค่า SRMR มีค่าเท่ากับ 0.010 ซึ่งน้อยกว่าเกณฑ์ 0.05 ค่า RMSEA มีค่าเท่ากับ 0.00 ซึ่งน้อยกว่าเกณฑ์ 0.05 และค่า CN มีค่าเท่ากับ 2481.33 มากกว่า 200 ได้ตามเกณฑ์ที่กำหนด แสดงว่ารูปแบบปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

2.2 อิทธิพลของปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา มีรายละเอียดดังนี้

2.2.1 ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงต่อการเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย ได้แก่ ทักษะทางสังคม (skill)

2.2.2 ตัวแปรที่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย ได้แก่ ลักษณะมุ่งอนาคต (future) การอบรมเลี้ยงดู (rearing) ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับเพื่อน (students) และความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับครู (teacher)

การอภิปรายผล

ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ได้แก่ ทักษะทางสังคม ได้แก่ ลักษณะมุ่งอนาคต การอบรมเลี้ยงดู

ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับเพื่อน และความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับครู จึงนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงต่อการเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ได้แก่ ทักษะทางสังคม จากผลการวิจัยพบว่า ทักษะทางสังคม เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงต่อการเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยด้วยขนาดอิทธิพลรวมเท่ากับ 0.45 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กล่าวคือ ทักษะทางสังคม เป็นตัวการที่ทำให้เกิดพลังในการผลักดันให้นักเรียนแสดงพฤติกรรมออกมา เมื่อนักเรียนรู้จักการอ่อนน้อมถ่อมตน รู้จักแสดงการขอโทษหรือขอบคุณ ยินดีและเสียใจกับผู้อื่น ปฏิบัติตนตามระเบียบวินัย สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นรู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา ตรงกับแนวคิดของ นาวิณ เข้มทอง (2550) ที่กล่าวว่า ทักษะทางสังคมเป็นความสามารถของบุคคลในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น โดยแสดงออกถึงความต้องการของตนเอง และสามารถควบคุมการกระทำของตนเอง วิเคราะห์ และประเมินสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง เพื่อพิจารณาเลือกการกระทำที่สามารถจัดการกับสิ่งเหล่านั้นได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ทำให้ตนเองดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข ทั้งการแสดงออกทางอารมณ์ การควบคุมอารมณ์ การแสดงออกทางสังคม และการควบคุมทางสังคม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรพรรณ มากบุญ (2556, หน้า 114) ที่พบว่า ทักษะทางสังคมเป็นทักษะพื้นฐานที่สำคัญของบุคคลช่วยให้บุคคลสามารถเผชิญสถานการณ์และรับมือกับปัญหาที่เกิดขึ้นในสภาพสังคมปัจจุบันและอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทักษะทางสังคมไม่ได้เกิดจากการปลูกฝังหล่อหลอม

ตั้งแต่เด็กๆ จากที่บ้านหรือโรงเรียนเท่านั้นแต่เป็นกระบวนการที่บุคคลต้องฝึกฝนและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างไม่จบสิ้นยิ่งสภาพสังคมปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงมากเท่าใด ทักษะทางสังคมยิ่งมีความสำคัญมากเท่านั้นเนื่องจากบุคคลต้องปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นและการอยู่ร่วมกันกับบุคคลอื่น ดังนั้นทักษะสังคมจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ควรส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนได้ฝึกฝนเพื่อเพิ่มความสามารถในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ทำให้การดำเนินชีวิตในสังคมเป็นไปด้วยดีและเมื่อสมาชิกในสังคมมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ก็จะส่งผลให้สังคมสงบสุขและมีแนวโน้มในการพัฒนาไปในทางที่ดี ผลการวิจัยเช่นนี้เป็นพฤติกรรมในการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่น การแสดงออกทางสังคมการแสดงออกทางอารมณ์ และการควบคุมอารมณ์ ส่งผลต่อพฤติกรรม การเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย

2. ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อการเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ดังนี้

2.1 ลักษณะมุ่งอนาคต จากผลการวิจัยพบว่า ลักษณะมุ่งอนาคตเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อการเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยด้วยขนาดอิทธิพลรวมเท่ากับ -0.30 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 อธิบายได้ว่า การที่นักเรียนมีลักษณะมุ่งอนาคตนั้นกรณีที่มีอิทธิพลทางตรงอันเนื่องมาจากการที่นักเรียนมีลักษณะมุ่งอนาคตย่อมมีส่วนช่วยให้นักเรียนเห็นความสำคัญของสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตและเชื่อว่าสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตมีคุณค่าหรือมีความสำคัญจึงเกิดความรอบคอบในการปฏิบัติตนให้ถูกต้อง ดังที่ดวงเดือน พันธมนาวิน (2539, หน้า 38) กล่าวว่า ลักษณะมุ่งอนาคต เป็นความสามารถในการคาดการณ์ไกลถึงเห็นถึงสิ่งที่จะ

เกิดกับตนในอนาคต และเล็งเห็นถึงความสำคัญของ สิ่งที่จะเกิดในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรพล วิแหลม (2555, หน้า 147) ที่พบว่าผู้มีลักษณะ มุ่งอนาคตจะเป็นผู้ควบคุมตนเองได้สูงและจะเป็นผู้ที่มี พฤติกรรมที่เหมาะสม ปฏิบัติตนเหมาะสมกับ กาลเทศะและไม่เป็นผู้ฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ของศาสนาหรือ กฎหมาย ลักษณะมุ่งอนาคตจึงเป็นลักษณะหนึ่งของ ความเป็นพลเมืองดี และกรณีที่ลักษณะมุ่งอนาคต มี อิทธิพลทางอ้อมต่อการเป็นพลเมืองดีตามวิถี ประชาธิปไตย พบว่าอิทธิพลส่งผ่าน ทักษะทางสังคม อาจเนื่องมาจากพฤติกรรมของนักเรียนหากมี ลักษณะมุ่งอนาคตซึ่งเป็นพฤติกรรมที่จะก่อให้เกิด การควบคุมหรือแก้ไขปัญหาต่างๆ ในชีวิตของ นักเรียนได้และวิธีการแก้ปัญหาต่างๆ อย่างถูกต้อง และมีเหตุผลก็เป็นพฤติกรรมที่เรียกว่ามีทักษะทาง สังคมอีกด้านหนึ่ง และผลการวิจัยของ ศศิวิมล เกลียวทอง (2556) พบว่า นักเรียนที่มีลักษณะมุ่ง อนาคตสูงจะส่งเสริมให้มีทักษะทางสังคมในด้าน ต่างๆ สูงขึ้นด้วย ลักษณะมุ่งอนาคตเป็นปัจจัยที่มี อิทธิพลทางตรงต่อการเป็นพลเมืองดีตามวิถี ประชาธิปไตย และยังส่งผลทางอ้อมต่อการเป็น พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย โดยส่งผ่านทักษะทาง สังคม ผลการวิจัยเช่นนี้เป็นพฤติกรรมที่ทำให้ นักเรียนมีความสามารถคาดการณ์ไกล รู้จักการหา แนวทางการแก้ไขปัญหา และการวางแผน จึงส่งผล ต่อการเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย

2.2 การอบรมเลี้ยงดู จากผลการวิจัยพบว่าการอบรมเลี้ยงดู เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงและ ทางอ้อมต่อการเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย ด้วยขนาดอิทธิพลรวมเท่ากับ 1.03 อย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับ .05 อธิบายได้ว่า การอบรมเลี้ยงดูที่ดีจะ ส่งผลให้นักเรียนเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย

กรณีมีอิทธิพลทางตรงเนื่องจากผู้ปกครองเอาใจใส่ อบรมสั่งสอนว่ากล่าวตักเตือนนักเรียนด้วยความ ปรารถนาดี ให้การยอมรับในความสามารถและให้ นักเรียนเลือกเรียนในวิชาที่ชอบ สอดคล้องกับ แนวคิดของ ดุษฎี โยเหลา (2535, หน้า 120) กล่าว ว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล แบบรักสนับสนุน แบบหลงโทษทางจิตมากกว่าทางกาย และแบบ ประชาธิปไตย ส่งผลต่อการเป็นพลเมืองดีตามวิถี ประชาธิปไตย และกรณีที่การอบรมเลี้ยงดู มีอิทธิพล ทางอ้อมต่อการเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย พบว่าอิทธิพลส่งผ่าน ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียน กับครู และทักษะทางสังคม อาจเนื่องมาจากครูเป็นผู้ ที่อยู่ใกล้ชิดกับนักเรียนรองลงมาจากพ่อแม่ผู้ปกครอง มีหน้าที่ในการอบรมสั่งสอนเช่นเดียวกับพ่อแม่ ผู้ปกครอง ในการอบรมสั่งสอนของครูก็ต้องใช้ความ รักความเอาใจใส่และมีเหตุผลฟังความคิดเห็น เช่นเดียวกับพ่อแม่ผู้ปกครองจึงทำให้ความสัมพันธ์ ระหว่างนักเรียนกับครูส่งผลต่อการอบรมเลี้ยงดูด้วย เช่นเดียวกับ กมลวรรณ คารมปราษฎ์ (2557) ที่ กล่าวว่าการอบรมเลี้ยงดูเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญในการอบรม กล่อมเกล่าให้บุตรมีเจตคติและพฤติกรรมที่พึง ปรารถนาของสังคมในทุกๆด้านเช่นการดำเนินชีวิต อย่างมีคุณธรรมจริยธรรม การแสดงออกทางสังคม อย่างถูกต้องเหมาะสม รวมทั้ง Rollins and Darwin (1973) ที่กล่าวว่า พฤติกรรมที่เห็นชัดเจนในการ อบรมเลี้ยงดูบุตรของผู้ปกครอง เช่น การชมเชย การ ยินยอม การให้กำลังใจ การช่วยเหลือ การให้ความ ร่วมมือ เป็นการแสดงออกซึ่งความรักใคร่ที่ผู้ปกครอง มีต่อบุตร อีกทั้งส่งผลต่อการเป็นพลเมืองดีตามวิถี ประชาธิปไตย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดำเกิง จันทพลาบูรณ์ (2552, หน้า 81-82) ที่กล่าวว่า นักเรียนให้ความเคารพครูอย่างจริงใจเปรียบเสมือน

การเคารพพ่อแม่ผู้ปกครอง ส่วนทักษะทางสังคม ก็เนื่องมาจากวิธีการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ผู้ปกครอง จะส่งผลต่อพฤติกรรมทางสังคมของนักเรียนไม่ว่าจะเป็นการแสดงออกทางสังคมการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ จึงพูดได้ว่าทักษะทางสังคมมีส่วนเกี่ยวข้องมาจากการอบรมเลี้ยงดูด้วยเช่นกัน ผลการวิจัยเช่นนี้เป็นเพราะการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน แบบใช้เหตุผล แบบควบคุม และแบบประชาธิปไตย ได้ส่งผลต่อพฤติกรรมของนักเรียนให้ไปในทางที่ดีทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมการเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย

2.3 ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับเพื่อน จากผลการวิจัยพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับเพื่อน เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อการเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยด้วยขนาดอิทธิพลรวมเท่ากับ 0.01 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 อธิบายได้ว่าการที่นักเรียนตกทหายพูดคุย ทำงานกลุ่ม และยอมรับความสามารถของเพื่อนนั้นถือว่าเป็นสัมพันธ์ภาพที่ดีไม่ว่าจะเป็นความเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน การอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขในกลุ่มเพื่อน รู้จักยอมรับนับถือตนเองและบุคคลอื่นมีส่วนร่วมและแบ่งปันสัมพันธ์ภาพที่ดี และความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นนั้นจะส่งผลต่อพฤติกรรมด้านการเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยของนักเรียนได้ ดังที่ ปริญา เทวานฤมิตรกุล (2555) กล่าวว่าความเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยไว้ว่าต้องมีคุณลักษณะสำคัญ คือ เป็นผู้ที่เคารพสิทธิผู้อื่น เคารพความแตกต่าง เคารพหลักความเสมอภาค เคารพกติกา และมีส่วนร่วมรับผิดชอบสังคมและพึ่งตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรณี ตรีรงค์สันต์ (2544, หน้า 141) กล่าวว่า พฤติกรรมการเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยนั้นมีผลมาจากการมีกลุ่มเพื่อนที่มี

พฤติกรรมความเป็นพลเมืองดีสูงและเมื่ออยู่ในกลุ่มเพื่อนก็จะส่งผลให้นักเรียนปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามไปด้วย และกรณีที่ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับเพื่อนมีอิทธิพลทางอ้อมต่อการเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย พบว่าอิทธิพลส่งผ่าน ทักษะทางสังคม อาจเนื่องมาจากการที่นักเรียนอยู่ในกลุ่มเพื่อนที่มีลักษณะพฤติกรรมเช่นไรนักเรียนก็จะมีพฤติกรรมที่คล้ายกับเพื่อนซึ่งจะส่งผลต่อการปฏิบัติตนในสังคมด้วย หากนักเรียนอยู่ในกลุ่มเพื่อนที่ดีนักเรียนก็จะมีพฤติกรรมที่ดีตามไปด้วยและพฤติกรรมพวกนี้มักจะไปแสดงออกในสังคมด้วย ทั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พรพรรณ มากบุญ (2556, หน้า 117) พบว่า วิทยุเป็นวัยที่ให้ความสำคัญกับกลุ่มเพื่อนและต้องการการยอมรับจากกลุ่มอย่างมาก อิทธิพลของเพื่อนในวัยรุ่นจึงมีความสำคัญถ้านักเรียนได้รับความนิยมน้อยลงในกลุ่มเพื่อนจะทำให้นักเรียนเป็นคนที่มีลักษณะเป็นมิตรกล้าแสดงออก วางตัวในสังคมเป็น มีความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น จึงทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับเพื่อนส่งผลต่อทักษะทางสังคมของนักเรียนด้วยเช่นกันส่วนทักษะทางสังคมเองก็ส่งผลต่อการเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยอีกด้วย ผลการวิจัยเช่นนี้เป็นสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกันทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจกันเห็นอกเห็นใจกันยอมรับความแตกต่างระว่างกันและการยอมรับนับถือตนเองได้ส่งผลต่อพฤติกรรมการเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย

2.4 ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับครู จากผลการวิจัยพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับครู เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อการเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยด้วยขนาดอิทธิพลรวมเท่ากับ 0.31 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 อธิบายได้ว่าการที่นักเรียนมีความเคารพครูอย่าง

จริงใจเชื่อฟังคำสั่งสอนและปฏิบัติตามข้อตกลงร่วมกัน ครูเป็นผู้ปลูกฝังคุณสมบัติในตัวนักเรียนและถ่ายทอดความรู้ให้กับนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพสัมพันธภาพที่ดีระหว่างครูกับนักเรียนจึงส่งผลต่อพฤติกรรมประชาธิปไตยไปด้วย เมื่อครูได้ปลูกฝังพฤติกรรมความเป็นพลเมืองที่ดีให้กับนักเรียน ดังที่ ศศิวิมล เกลียวทอง (2556) ได้กล่าวว่สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูหากไปในทางที่ดีจะมีผลต่อการสร้างทัศนคติที่ดีให้กับนักเรียน ทำให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นที่จะปฏิบัติตามคำสั่งสอนของครู แต่หากความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับครูเป็นไปในทางที่ไม่ดีจะส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียนไปในทางที่ไม่ดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัญชลิกา ผิวเพชร (2555, หน้า 339) ที่พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับครูจะส่งผลถึงคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน เพราะหากนักเรียนมีความสัมพันธ์อันดีกับครูแล้ว นักเรียนจะเชื่อฟังและปฏิบัติตามให้เหมือนครู ซึ่งเมื่อครูปฏิบัติตนในทางดีนักเรียนก็จะปฏิบัติตามจนส่งผลให้เกิดพฤติกรรมความเป็นพลเมืองดี และกรณีที่ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับครูมีอิทธิพลทางอ้อมต่อการเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย ส่งผ่านทักษะทางสังคม อาจเนื่องมาจากการที่ครูปลูกฝังพฤติกรรมในทางที่ดีให้กับนักเรียนแล้วเมื่อนักเรียนปฏิบัติตามในทางที่ดีก็จะส่งผลไปถึง

พฤติกรรมในสังคมภายนอกของนักเรียนด้วยนักเรียนจะรู้จักการแก้ไขปัญหาในสังคมรู้จักวิธีการปฏิบัติตนโดยอาศัยปฏิบัติตามคำสั่งสอนของครู ผลการวิจัยเช่นนี้เป็นสัมพันธภาพที่ดีต่อกันระหว่างนักเรียนกับครู ความเป็นกันเอง ความสนใจนักเรียน และการให้ความรักแก่นักเรียนของครูจะส่งผลให้นักเรียนเกิดพฤติกรรมความเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย พบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ได้แก่ ทักษะทางสังคม ลักษณะมุ่งอนาคต การอบรมเลี้ยงดูความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับเพื่อน และความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับครู ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ด้านการอบรมเลี้ยงดู พ่อแม่ผู้ปกครองควรให้นักเรียนได้รับรู้ถึงปัญหาในครอบครัวและมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาและยอมรับฟังเหตุผลของนักเรียน
2. ด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู ครูควรให้คำปรึกษาปัญหาต่างๆ กับนักเรียนและปลูกฝังให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการเป็นพลเมืองดีเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น

เอกสารอ้างอิง

- กรมพล ทองธรรมชาติ. (2554). *หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิต* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: อักษรเจริญทัศน์.
- กมลวรรณ คารมปราชญ์. (2557). บทบาทของครอบครัวในการปลูกฝังและพัฒนาความเป็นพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตยให้กับเด็กและเยาวชน. *วารสารพฤติกรรมศาสตร์*, 20(1), 2-5.
- กระทรวงศึกษาธิการ (2551). *สภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา*. กรุงเทพมหานคร. ผู้แต่ง.
- คำนึ่ง ชัยสุวรรณรักษ์ (2549). *ประชาธิปไตยในวิถีชีวิตไทย*. กรุงเทพมหานคร: แม็ค.
- ดวงเดือน พันธุนานาวิน. (2539). *ทฤษฎีต้นไม้อัจฉริยะธรรมการวิจัยและการพัฒนาบุคคล* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, โครงการส่งเสริมเอกสารวิชาการ.
- ดำเกิง จันทพลาบูรณ์. (2552). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลกเขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.*
- ดุซงกี โยเหลา. (2535). *การสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กในประเทศไทยโดยใช้การวิเคราะห์เมตา*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์.
- ทิพย์พาร ดันดีสุนทร. (2554). *การศึกษาเพื่อสร้าง พลเมือง*. กรุงเทพมหานคร: สถาบันนโยบายศึกษา.
- นาวัน เข้มทอง. (2550). *ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะทางสังคมกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสำนักงานตรวจบัญชีกลางกรม*. สารนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- ปริญญา เทวานฤมิตรกุล. (2555). *พัฒนาเมืองไทยโดยสร้างประชาธิปไตยที่คน*. กรุงเทพมหานคร: ฟรีดิส.
- พรพรรณ มากบุญ. (2556). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อทักษะทางสังคมของเด็กและเยาวชนชายในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 2 จังหวัดราชบุรี*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พรรณี ตรังคสันต์. (2544). *ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหิดล*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหิดล.
- พวงเพชร พวงคสิทธ์. (2546). *การศึกษาผลการสอนทักษะทางสังคมของเด็กออทิสติกที่ได้รับการสอนโดยวิธีเรื่องราวทางสังคม*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- วรพล วิแหลม. (2555). *โมเดลปัจจัยเชิงเหตุและผลของพฤติกรรมพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย วิเคราะห์กลุ่มพหุ*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ศศิวิมล เกลียวทอง. (2556). *ปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2. วารสารวิชาการ*, 6(3), 443-447.

- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2555). *สถิติ เสรีภาพ และหน้าที่ของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย*. กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.
- อัญชลิกา ผิวเพชร. (2555). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- Anderson, J. C., & Gerbing, D. W. (1984). The effects of sampling error on convergence, improper solutions, and goodness-of-fit indices for maximum likelihood confirmatory factor analysis. *Psychometrika*, 49(2), 155-173.
- Rollins, B. C., & Darwin, T. L. (1973). *A theory of parental power and child compliance: Power in families*. New York: John Wiley & Sons.